

**Wyrok Sądu Najwyższego
sygn. akt C II 1162/34**

- 1) Do ważności zapowiedzi i małżeństwa wystarczy, aby przynajmniej trzecią zapowiedź ogłoszono po upływie sześciotygodniowego zamieszkania narzeczonych w okręgu parafialnym, w którym małżeństwo ma być zawarte.**
- 2) Tylko niewinnej stronie służy prawo żądać unieważnienia małżeństwa. Za winnego można uznać małżonka, który nie dochował staranności, co do formy ogłoszeń, nawet jeżeli współwinny jest organ kościelny.**

Sąd Najwyższy jako sąd rewizyjny
pod przewodnictwem sędziego Sądu Najwyższego Z. Bańkowskiego,
w obecności sędziów Sądu Najwyższego M. Stefki i dra J. Łopuszańskiego,
w sporze Władysława Czesława Czułkowskiego, naczelnego sekretarza Prokuratury
przy Sądzie Okręgowym w Rzeszowie, powoda, działającego przez adwokata
dra Juliana Gertlera w Krakowie,
przeciw Marii z Bachowskich z pierwszego ślubu Bobulskiej, z drugiego ślubu
Czułkowskiej w Krakowie, ul. Starowiślna 20, pozwanej,
o uznanie małżeństwa za nieważne,
po rozpoznaniu rewizji powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie jako sądu
odwoławczego z dnia 3 października 1933 r., sygn. II Ca 601/33, którym ten sąd
nie uwzględnił jego odwołania i zatwierdził wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie
z dnia 6 czerwca 1933 r., sygn. I Cg 247/32,
na posiedzeniu niejawnym postanowił:

nie uwzględnić rewizji.

Uzasadnienie

Powód zaskarżył wyrok sądu odwoławczego § 503 pkt 2, 3, 4 k.p.c.¹ ze stanowiska wszystkich tych przyczyn zwalcza uznanie przez sąd jego winy w zawarciu małżeństwa bez zachowania formalności § 72 ABGB².

Rewizja jest bezzasadna.

¹ Austriacka ustawa z dnia 1 sierpnia 1895 r. o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Procedura cywilna), Dz.U.P. 1895 poz. 113.

² Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesamten deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie, Justizgesetzsammlung 1811 nr 946. Oficjalny tekst polski: *Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej*, Wiedeń 1811, cz. I-III.

Powód dochodzi nieważności małżeństwa, zawartego z pozwaną dnia 23 listopada 1921 r. w Kościele Parafialnym św. Mikołaja 6 w Krakowie, ponieważ w czasie ogłoszenia ostatniej zapowiedzi nie mieszkał jeszcze przez sześć tygodni w Krakowie.

Zapowiedzi należy ogłosić w trzech dniach niedzielnych lub świątecznych w okręgu parafialnym, a jeżeli każde z narzeczonych mieszka w innym okręgu, w obydwu okręgach parafialnych (§ 71 ABGB). Jeżeli narzeczeni albo jedno z nich nie mieszka jeszcze od sześciu tygodni w tym okręgu parafialnym, w którym małżeństwo ma być zawarte, należy zapowiedzi ogłosić również w miejscu ostatniego ich pobytu, w którym mieszkali dłużej niż sześć tygodni, albo narzeczeni muszą przez sześć tygodni mieszkać w miejscu, gdzie się znajdują, ażeby ogłoszenie tam ich małżeństwa było wystarczające (§ 72 ABGB).

Ustawa jest w tym jasna i niewątpliwa, że głoszenie zapowiedzi można rozpocząć dopiero z upływem wzmiankowanych sześciu tygodni.

Według § 74 ABGB do ważności zapowiedzi i zależnej od nich ważności małżeństwa wystarcza przynajmniej jednorazowe ogłoszenie w okręgu parafialnym narzeczonego i narzeczonej ich nazwisk i ich przyszłego małżeństwa.

Na podstawie tego przepisu Sąd Najwyższy we Wiedniu w orzeczeniu z dnia 24 marca 1908 r. (G.U.N.F. nr 4176) wyraził tezę, że do ważności zapowiedzi i małżeństwa wystarcza, jeżeli przynajmniej trzecią zapowiedź ogłoszono po upływie sześciotygodniowego zamieszkania narzeczonych w okręgu parafialnym, w którym małżeństwo ma być zawarte. Za tym poglądem poszli w nauce prawa: Ehrenzweig (*System des öster. allg. Privatrechtes* II § 426), Krasnopolski (*Oster. Familienrecht* § 9 uwaga 5) i Wróblewski (*Komentarz do kodeksu cywilnego* 72 uwaga 2), ale ten pogląd prawny nie jest w nauce prawa bynajmniej niesporny.

To stanowisko prawne nie jest oczywiście rzeczą notoryjną, ale też i sąd odwoławczy wcale nie wymaga od powoda, ażeby o nim wiedział, ani nie wspomina w za skarżonym wyroku o tym, że powód powinien by o nim wiedzieć. Wywody rewizji są w tym względzie bezprzedmiotowe.

Natomiast powszechnie znane jest wśród wyznawców religii chrześcijańsko-katolickiej, do których należy także powód, że do ogłoszenia zapowiedzi wymagane jest sześciotygodniowe zamieszkiwanie narzeczonych w ich wspólnym okręgu parafialnym, a jeżeli mieszkają w różnych okręgach parafialnych, w obydwu okręgach.

Według § 96 ABGB tylko niewinnej stronie służy prawo żądać unieważnienia małżeństwa. Niewinnym jest tylko małżonek, którego nie trafia żadna wina w zawarciu nieważnego małżeństwa, a powód nie jest bez winy.

Niezajomością ustawy, która zresztą jak już zaznaczono – jest w §§ 71 i 72 ABGB zupełnie wyraźna, powód nie może się zasłaniać (§ 2 ABGB).

Sąd odwoławczy słusznie zauważył, że powód ze względu na swoje stanowisko społeczne musiał wiedzieć o przepisach ustawowych o zapowiedziach, a nadto pozwana zwróciła jego uwagę, że powinien zamówić zapowiedzi w Starym Sączu, skoro tam mieszka.

Według „protokołu pytań zadanych zabierającym się do stanu małżeńskiego” nr 483 z 1921 r. powód na pytanie piąte: „gdzie mieszkasz obecnie i jak dawno w tym ostatnim miejscu?” odpowiedział: „Kraków Starowiślna 20”. Odpowiedź nie jest zupełna, bo nie mówi o tym, jak dawno powód tam mieszka.

Wprawdzie rzeczą spisującego protokół było w tym ostatnim względzie zadać powodowi pytanie i odpowiedź zamieścić w protokole, ale powód nie może tym uchybieniem organu kościelnego bronić się; jego obowiązkiem było zwrócić uwagę tego organu, że do Krakowa przesiedlił się dopiero dnia 28 września 1921 r., bo zarówno duszpasterze jak i narzeczeni powinni starać się o to, ażeby wszystkie przepisane ogłoszenia zostały uskutecznione z zachowaniem należytej formy (§ 74 ABGB).

Zarzut niedokładnego przesłuchania stron co do winy powoda i niedokładnego zbadania protokołu przedślubnego był w tym stanie rzeczy nieuzasadniony. Zresztą powód mógł podczas przesłuchania zeznać wszystko, co uważał za celowe dla uzasadnienia swej bezwinnosci.

Wobec powyższych uwag rewizja nie odnosi skutku.

[Austriacka ustawa z dnia 1 sierpnia 1895 r. o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (austr. k.p.c.): § 503 pkt 2, 3 i 4, Powszechna księga ustaw cywilnych dla wszystkich krajów dziedzicznych niemieckich Monarchii Austriackiej, Wiedeń 1811 (ABGB): § 2, § 71, § 72, § 74, § 96.]